

Pastor d'ànimes i mestre. El Gran Canceller a l'IESE

Jordi Canals

Director general de l'IESE (2001-2016)

El Gran Canceller de la Universitat de Navarra va parlar davant un bon grup d'empresaris i va encoratjar a tots a cercar la justícia amb esperit de servei i perfecció en el treball.

Tot i la suposada crisi de la institució universitària, el paper transformador de la Universitat en la cultura i societat continua sent extraordinari. Europa deu bona part del seu progrés al desenvolupament de la universitat. Com qualsevol altra institució, la universitat necessita un sentit de missió i un govern a llarg termini que assegurí el desplegament d'aquesta missió. Aquestes tasques essencials en qualsevol institució, van ser exercides amb prudència i gran esperit de servei per Mons. Javier Echevarría, Prelat de l'Opus Dei (1994-2016) i Gran Canceller de la Universitat de Navarra.

El seu traspàs, el passat 12 de desembre de 2016, ha esperonat en tots els qui hem tingut el privilegi de conèixer-lo i tractar-lo –en el meu cas, durant anys: primer com a professor i després com a director general de l'IESE– un sentiment d'agraïment i ha ampliat els horitzons de la tasca universitària. Mons. Javier –seguint l'exemple dels seus predecessors, sant Josepmaria i el beat Àlvar del Portillo, com a grans

La cordial salutació a Fr. John Twist; en segon pla, el Dr. Joan Garcia Llobet i el prof. Fernando Pereira. A la dreta, el prof. Carles Cavallè, antic director general de l'IESE (16 de maig del 2008).

cancellers de la Universitat de Navarra– ens ha empès a actualitzar la missió de l'IESE per contribuir a la millora de les persones, de les empreses i de la societat a través de la creació i direcció d'empreses, a explicar-la amb una perspectiva universal i contemporània, i a procurar viure-la amb l'exemple personal.

El paper de l'empresari i la noció d'empresa

He recordat sovint la visita de Javier Echevarría al Campus de l'IESE de Barcelona el mes de maig de 2008, arran d'un dels esdeveniments del 50è aniversari de l'IESE, el Simposi Internacional sobre *Empresa, Ètica i Societat*. A més del temps abundós que va dedicar als congressistes, també vam poder gaudir de la seva conferència, que inaugurava el Congrés, titulada «*Humanisme cristià en la direcció d'empreses*», en la qual ens va recordar la importància que la formació en les virtuts humanes d'arrel cristiana d'empresaris i directius té per a les persones i per a la societat: treballar bé, amb esperit de servei, amb sentit de justícia, amb desig d'ajudar cada persona, amb un esperit constructiu i cordial, que busca el que ens uneix i evita el que ens separa, i pensant generosament en les persones que més necessiten la nostra ajuda. Va ser una lliçó d'antropologia i ètica veritablement magistral.

En aquella intervenció, va oferir unes reflexions que resulten molt actuals. La primera es refereix al concepte d'empresa. Mons. Echevarría recordava que una empresa «és una comunitat de persones lliures i responsables, que s'associen per dur a terme una obra comuna, dins la qual treballen, hi aporten recursos, es desenvolupen en la seva humanitat i contribueixen eficaçment a la producció de béns i serveis».

El Gran Canceller intervé en el simposi internacional sobre *Empresa, Ètica i Societat* acompanyat pel rector de la Universitat, el prof. Àngel J. Gómez Montoro (16 de maig del 2008).

Davant d'una visió purament idealista de l'empresa, aquest enfocament aporta un segell d'actualitat i de realisme sobre el propòsit de l'empresa i la necessitat de l'eficiència. Davant d'una visió netament financera, recordava amb aquella noció que l'empresa és essencialment un grup de persones que interaccionen des de la llibertat, fonament del seu compromís i de la seva capacitat de contribuir a un projecte comú; i que, quan el context d'aquestes relacions ho facilita, aquestes persones poden créixer en humanitat en el seu treball professional. Mons. Echevarría, a més, va practicar el que deia, ajudant a posar en marxa institucions amb aquesta visió, d'indubtable impacte social arreu del món.

En l'àmbit de l'empresa, avui està de moda la idea de generar valor per a tots els grups relacionats amb l'empresa (stakeholders), principalment empleats, accionistes, clients, proveïdors i comunitat local. La noció d'empresa del Gran Canceller hi aporta alguna cosa més. Es tracta de la necessitat que l'alta direcció de l'empresa dissenyi inàmiques de treball i de relacions professionals constructives, positives i que ajudin a la millora dels col·laboradors com a persones; i que vagin més enllà del disseny d'incentius econòmics que acaben condicionant la conducta de les persones, avantposant les seves motivacions econòmiques al sentit de la responsabilitat. Aquesta és la prova que avui han de superar nombroses pràctiques de gestió.

Una segona reflexió d'interès per a empresaris és redescobrir el paper de l'empresa en la societat; i assenyalava que «l'empresa és una magnífica realitat humana que crea ocupació, proporciona béns i serveis, millora l'eficiència, distribueix la riquesa, contribueix al benestar: és un gran bé social. I, sense oblidar aquesta finalitat, pot i ha de contribuir al desenvolupament de la ciutadania, la família i altres grups socials». Per

avançar en aquesta contribució de l'empresa en la societat, insistia en la importància de l'exemple dels bons empresaris, ben preparats, amb capacitat d'empendre i afrontar reptes complexos, exemplars en el seu comportament, i compromesos en iniciatives de servei que ajudin moltes persones.

El context de treball que ofereixen les empreses

En diverses trobades, el Gran Cancellier ens va recordar la missió de l'IESE i alguns reptes que tenim com a organització. L'IESE –com a escola de postgrau de direcció d'empreses– ha d'oferir un context professional en què tothom, des dels professors fins a tots els altres professionals que hi treballen, hi trobi les condicions idònies per créixer, desenvolupar-se personalment i professionalment, i, qui vulgui, aprendre a viure el treball amb sentit cristià i a servir totes les persones que tenim al nostre voltant. I, en la nostra tasca com a educadors d'empresaris i directius, hem de procurar ensenyar als alumnes –anant per davant– a treballar amb rigor i sentit de professionalitat, amb autèntica integritat personal, servint als altres i buscant en totes les empreses i iniciatives professionals un impacte positiu en les persones que ens envolten i en la societat.

Els projectes d'expansió de la universitat

En una breu visita a Barcelona, el setembre de 2004, el Gran Cancellier va visitar el campus de Barcelona i li vam poder explicar el projecte de construcció del Campus Nord que havia començat feia dos mesos. Va comentar que era un projecte esplèndid i que ajudaria a fer que persones de tot el món es formessin bé, professionalment i amb sentit cristià. Ens encoratjava a no oblidar que allò veritablement important és atendre cada alumne, cada persona que treballa a l'IESE, de manera personal, amb una profunda actitud de servei. Així els alumnes aprendrien a treballar bé i a servir els altres i la societat des de la direcció d'empreses.

El mes de juny de 2007, l'IESE va anunciar l'establiment d'un campus a Nova York. El Gran Cancellier es va interessar moltes vegades per la marxa d'aquell projecte. En alguna conversa amb ell, vaig poder veure com va seguir aquell projecte amb gran afecte, amb les seves oracions i amb un consell molt pràctic: treballar molt i bé i sembrar perquè altres recullin d'aquí a uns anys, i pensant sempre en el bé de cada persona.

En el desenvolupament de l'IESE a Alemanya i del campus de Munic, monsenyor Javier Echevarría ens va fer arribar sovint mostres que ens

encoratjaven a tirar endavant. El primer *Advanced Management Program* de Munic va començar el mes d'abril de 2005 a Barcelona. Uns mesos després, vaig tenir l'oportunitat de explicar al Gran Cancellier el projecte de l'IESE a Alemanya. Com sempre, ens va animar a pensar de manera magnànima en el projecte, a treballar amb gran professionalitat i esperit de servei, a aprendre molt amb els empresaris i les empreses alemanyes, i a somiar amb el gran bé que podíem fer a moltes persones.

Durant tots aquests anys, el Gran Cancellier es va interessar molt per les persones que han seguit programes de l'IESE a Nova York i a Munic, i ens va animar a tractar-les molt bé, a tenir cura de la seva formació humana i professional integral, i a ensenyar-los a viure les virtuts cristianes en el seu treball professional. Alguna vegada, quan li manifestàvem les dificultats naturals d'un projecte d'aquestes característiques, sempre ens responia amb una actitud positiva, optimista i esperançada, pròpia d'una ànima sempre jove. Aquest sentit positiu del Gran Cancellier era encomanadís i t'oferia seguretat i serenitat per afrontar tasques complicades o difícils.

El suport a escoles associades a països d'Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina

En diverses ocasions, Mons. Echevarría ens va agrair el treball de l'IESE a països d'Amèrica Llatina, Àsia o Àfrica, tot contribuint a

desenvolupar-hi escoles i universitats. Deia que el Senyor beneïa el nostre treball per ajudar persones i països necessitats de formació i educació, ja que es tractava d'una de les grans obres de misericòrdia. També ens animava a pensar en l'impacte del nostre treball en aquells països a llarg termini, amb la formació d'empresaris i directius, els milers de llocs de treball que ja s'han creat o que es crearan en el futur, i en les possibilitats d'un accés millor a l'educació, la sanitat i la protecció social de moltes persones.

El mes de setembre de 2014, el Gran Canceller va passar unes hores al Campus de Madrid. Hi va saludar moltes persones que treballem a l'IESE. Durant l'estona que vaig poder estar amb ell, em va preguntar de nou pels diversos projectes de l'IESE a tot el món, especialment en països emergents. Es va interessar especialment pels alumnes més joves. Va seguir tots els temes, com sempre, amb un gran interès, amb comentaris oportuns sobre les qüestions importants, donant gràcies a Déu per tot, assegurant-nos les seves oracions per nosaltres i les nostres famílies i transmetent-nos la gran confiança que tenia en els qui treballem a l'IESE.

Estar amb Mons. Javier Echevarría era sempre un privilegi, un gran regal que rebíem per la visió optimista i positiva que transmetia en tot; per ajudar-nos a somiar en el gran impacte que podem tenir en moltes persones d'arreu del món; per l'afecte que sempre feia arribar als qui l'envoltaven; i per la serenitat i sentit sobrenatural que notaves sempre en les seves paraules i gestos.